

W tym numerze:

- ⇒ ROZSZERZA SIĘ ŚWIATOWY AREAŁ UPRAW ROŚLIN MODYFIKOWANYCH GENETYCZNIE
- ⇒ CZY AUSTRIA UGNIE SIĘ POD PRESJĄ KOMISJI W SPRAWIE GMO?

ROZSZERZA SIĘ ŚWIATOWY AREAŁ UPRAW ROŚLIN MODYFIKOWANYCH GENETYCZNIE

Według danych sektora biotechnologicznego, światowy areał upraw roślin biotechnologicznych wzrósł w 2008 r. o 9,4%, a do ich uprawy przekonały się miliony nowych rolników. Organizacja International Service for the Acquisition of Agri-Biotech Applications (ISAAA) opublikowała coroczne dane, narażając się na krytykę bojowników o ochronę środowiska, w opinii których przedstawione dane są zawyżone.

W 2008 r. pojawiły się trzy kolejne kraje: Burkina Faso, Egipt i Boliwia, które zaczęły uprawiać na swoim terenie rośliny modyfikowane genetycznie. Biorąc to pod uwagę, jak również rozszerzenie areału upraw w krajach, w których uprawy GMO prowadzi się od dłuższego czasu, należy stwierdzić, że zabiegi te przyczyniły się do wzrostu globalnego areału GMO do 125 mln ha.

Najbardziej wzrósł areał upraw modyfikowanych genetycznie soi i kukurydzy. Spośród 25 krajów obecnie uprawiających GMO, 15 to kraje rozwijające się, a 10 to kraje rozwinięte i uprzemysłowione. Autor raportu podkreśla cały czas dominującą rolę krajów o dużej populacji, jak Chiny, Indie i Brazylia, które z coraz większą chęcią prowadzą te uprawy. Zakcentował także znaczenie wysokiej wydajności produkcji roślin GMO w walce z biedą i głodem w tych krajach. Podkreślano tu również wyniki badań przeprowadzonych w Indiach, Chinach, RPA i na Filipinach, zgodnie z którymi dochód tamtejszych rolników uprawiających rośliny modyfikowane genetycznie wzrósł o 115-250 \$/hektar. Według Clive'a Jamesa, autora raportu ISAAA, przyszłość upraw GMO jawi się raczej optymistycznie. Pozytywne doświadczenia z uprawą roślin GMO w regionach Afryki Południowej, Północnej i Zachodniej mogą pomóc utorować drogę tym uprawom w krajach ościennych.

Podczas gdy uprawy GMO prowadzi się obecnie w 25 krajach świata, w których zamieszkuje ponad połowa ludności świata, dodatkowe 30 krajów zatwierdziło import produktów biotechnologicznych z przeznaczeniem ich na produkcję żywności i pasz, dzięki czemu biotechnologia staje się coraz bardziej popularna w światowym sektorze spożywczym. Zgodnie z danymi opublikowanymi w raporcie połowa światowego areału upraw roślin GMO w 2008 znajduje się na obszarze USA, a USA wraz z Argentyną i Brazylią stanowią 80% całości upraw GMO.

W UE, gdzie jedynie kukurydza ma dopuszczone do uprawy odmiany GMO, ISAAA przewiduje pozytywne tendencje wzrostowe w siedmiu krajach, w których już uprawia się rośliny GMO. Wzrost produkcji roślin GMO w Hiszpanii, Czechach, Rumunii, Portugalii, Niemczech, Polsce i Słowacji w 2008 roku sprawił, że areał upraw biotechnologicznych w UE sięgnął 107000 ha. Przygotowując te dane autor posiłkował się raportem *Europabio*, organizacji, która opublikowała takie statystyki w październiku 2008 r.

Mimo to z danych *Europabio* wynika, że obszar upraw biotechnologicznych w UE faktycznie zmniejszył się w 2008 r. o niewiele ponad 2% w stosunku do roku poprzedzającego,

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

głównie z powodu krajowego moratorium na rośliny GMO, ogłoszonego we Francji. Tak więc francuskie moratorium stanowi przeciwwagę dla 21% wzrostu upraw GMO w pozostałych siedmiu krajach UE.

Organizacje ochrony środowiska *Friends of the Earth* i *GM Freeze* stwierdziły, że dane opublikowane przez ISAAA wprowadzają w błąd czytelników próbując wmówić im, że rośliny GMO cieszą się coraz większą akceptacją społeczną. Jedna z organizacji pozarządowych twierdzi, że ISAAA nie ujęła w swych kalkulacjach Francji, która ostatnio zakazała uprawy roślin GMO na swoim terytorium, co przyczyniło się do zafałszowania danych, tj. do wypracowania twierdzenia, że w 2008 r. nastąpił wzrost uprawy tych roślin.

Obie ww. organizacje zakwestionowały także twierdzenia ISAAA o niespotykaniu dużym wzroście upraw GM, sugerując, że uprawy roślin GMO koncentrują się głównie w biedniejszych krajach, którym zależy na rozwoju eksportu do krajów bogatszych.

Friends of the Earth i *Gm Freeze* nadmieniają, że 12.3 mln drobnych i biednych rolników w krajach rozwijających się, którzy rzekomo korzystają z dobrodziejstw upraw GMO, to niewielki procent z 450 mln drobnych i średnich rolników całego świata (dane ONZ).

W raporcie ISAAA czytamy, że podczas gdy ostatni wzrost popularności upraw GMO był imponujący, świat być może stoi u progu kolejnego, dużego wzrostu tego typu upraw. Mowa tu o ryżu odpornym na suszę, który przeznaczono do udoskonalania technologicznego i szerokiego rozpowszechnienia.

Biorąc po uwagę powyższe można powiedzieć, że szansę powodzenia ma prognoza ISAAA z 2005 r., w myśl której liczba krajów uprawiających rośliny GMO, jak również areał tych upraw oraz liczba rolników zajmujących się taką produkcją, podwoi się między 2006 a 2015 r.

Są jednak osoby, które wątpią w sens nieuchronnego wzrostu upraw roślin biotechnologicznych w nadchodzących latach. Helen Holder, koordynator kampanii GMO w *Friends of the Earth Europe* powiedziała, że niewielka liczba rolników na świecie uprawia rośliny GMO. Dodatkowo dzieje się to na bardzo małym odsetku światowego areału upraw, a sektor biotechnologiczny zawiąza publikowane dane chcąc przekonać media i polityków o sukcesie rozprzestrzeniania się upraw roślin modyfikowanych genetycznie.

Globalny areał upraw roślin modyfikowanych genetycznie w 2007 i 2008 r. według państw (mln ha)

Państwo	2008	2007	% zmian 2008:2007
USA	62.5	57.7	+ 8
Argentyna	21.0	19.1	+ 10
Brazylia	15.8	15.0	+5
Indie	7.6	6.2	+23
Kanada	7.6	7.0	+9
Chiny	3.8	3.8	0
Paragwaj	2.7	2.6	+4
RPA	1.8	1.8	0
Urugwaj	0.7	0.5	+40
Boliwia	0.6	-	-
Filipiny	0.4	0.3	+33
Australia	0.2	0.1	+100
Meksyk	0.1	0.1	-
Hiszpania	0.1	0.1	-
Chile	<0.1	<0.1	-

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Kolumbia	<0.1	<0.1	-
Honduras	<0.1	<0.1	-
Burkina Faso	<0.1	<0.1	-
Czechy	<0.1	<0.1	-
Rumunia	<0.1	<0.1	-
Portugalia	<0.1	<0.1	-
Niemcy	<0.1	<0.1	-
Polska	<0.1	<0.1	-
Słowacja	<0.1	<0.1	-
Egipt	<0.1	<0.1	-
Razem	125.0	114.3	9.4
<i>Źródło: Clive James 2008</i>			

(Źródło: Agra Europe Weekly nr 2348 z 13 lutego 2009 r. „Global biotech crop area 9.4% higher in 2008”)

CZY AUSTRIA UGNIE SIĘ POD PRESJĄ KOMISJI W SPRAWIE GMO?

W marcu br. państwa członkowskie będą znów głosować nad tym, czy Unia powinna nakazać Austrii zniesienie długotrwałego zakazu importu dwóch, zatwierdzonych już w UE, odmian kukurydzy modyfikowanych genetycznie. Komisja właśnie opublikowała stosowne wnioski o zakończenie moratorium. Żądanie to zostanie przesłane 2 marca br. do rozpatrzenia przez ministrów środowiska UE. Jeśli za wnioskiem Komisji opowie się wymagana większość państw członkowskich, wówczas Austria będzie zmuszona znieść zakaz uprawy i sprzedaży na swoim terenie modyfikowanych genetycznie odmian kukurydzy MON810 i T25. Ministrowie środowiska odrzucili ten sam wniosek w listopadzie 2007 r. i mogą raz jeszcze okazać się niechętni, aby zmuszać inne państwo członkowskie do zmiany swojej polityki w sprawie organizmów modyfikowanych genetycznie.

Wniosek Komisji jest następstwem wniosków z ubiegłego miesiąca dotyczących zniesienia krajowych zakazów dotyczących obrotu kukurydzą MON810 we Francji, Grecji i na Węgrzech. Węgierski zakaz, podtrzymany przez większość państw członkowskich w głosowaniu Rady w 2007 r., także przekazano po raz kolejny ministrom środowiska, podczas gdy moratoria dotyczące Francji i Grecji będą przesłane do wstępnego rozpatrzenia na posiedzeniu Stałego Komitetu ds. Łańcucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt.

Dwie przedmiotowe odmiany kukurydzy modyfikowanej genetycznie są zatwierdzone do uprawy na obszarze UE, ale w 1999 i 2000 r. Austria podjęła działania w celu zakazu wprowadzenia tych roślin do obrotu na swoim terenie. Obecne przepisy UE zezwalają państwom członkowskim na wprowadzenie klauzuli bezpieczeństwa, dopuszczając tymczasowy zakaz obrotu roślinami modyfikowanymi genetycznie na ich terytorium, jeśli przedstawią aktualne dowody naukowe dotyczące racjonalnych zagrożeń dla środowiska lub zdrowia ludzi.

W latach 2004 i 2007 Austria przedstawiła dodatkowe informacje na poparcie swej decyzji, kładąc szczególny nacisk na różnorodność struktury rolnictwa i regionalne cechy ekologiczne kraju oraz opisując sposób, w jaki sporne rośliny GMO mogłyby na to wpłynąć. W kwietniu 2008 r. Komisja zażądała opinii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w celu zweryfikowania zasadności twierdzeń Austrii.

W grudniu 2008 r. panel GMO stwierdził, że nie ma nowych dowodów naukowych, które unieważniłyby poprzednie oceny ryzyka dotyczące kukurydzy MON810 i T25. Podobnie jak zakazy wprowadzone przez Francję, Grecję i Węgry, negatywna opinia EFSA utorowała drogę dla

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

wniosku Komisji o zniesienie moratorium i nakazanie Austrii zastosowania się do unijnych przepisów dotyczących GMO, lecz jest to możliwe jedynie wówczas, gdy większość państw członkowskich przyjmie wnioski Komisji. Mając na względzie silny sprzeciw wobec roślin GMO nie tylko w tych krajach, lecz także we Włoszech, Luksemburgu i Polsce, istnieją zasadnicze wątpliwości co do tego, czy w Radzie powstanie wymagana większość zdolna głosować za wnioskiem Komisji.

Austriacka linia obrony klauzuli bezpieczeństwa skoncentrowała się wokół ataku na najnowsze, rekomendowane przez EFSA plany kontroli odporności owadów, będące środkiem ostrożności w kontroli ryzyka związanego z uwalnianiem do środowiska nowych organizmów modyfikowanych genetycznie. Jednak panel GMO zwołany przez EFSA orzekł, że istniejące dowody naukowe są na tyle liczne, aby stwierdzić, że właściwy sposób zarządzania odpornością jest skuteczny w walce z rozwojem odporności u omacnicy prosowianki (*ostrinia nubilalis*) – szkodnika, którego ma „zwalczać” zatwierdzona w Europie odmiana kukurydzy Bt.

EFSA pokazała także, że obecne dowody nie wskazują na duży wpływ upraw modyfikowanych genetycznie (w obecnej formie lub zakresie) na gatunki takie jak motyle, które nie stanowią celu likwidacji, co oznacza, że uprawy GMO nie niosą większego zagrożenia dla różnorodności biologicznej. Jednocześnie EFSA odrzuciła również argumenty Austrii, dotyczące szczególnego zagrożenia dla austriackiego ekosystemu.

Dodatkowe zainteresowanie tematyką organizmów modyfikowanych genetycznie pojawiło się również przy okazji sprawozdania, w którym francuska agencja bezpieczeństwa żywności AFSSA nie poparła zakazu obrotu kukurydzą modyfikowaną, wydanego przez swój macierzysty rząd twierdząc, że moratorium to było umotywowane raczej politycznie, a nie naukowo.

(Źródło: Agra Europe Weekly nr 2348 z 13 lutego 2009 r. : „Member states to vote again to end Austrian GM ban”)

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione